

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Досліджується вплив педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського на особистісне та професійне становлення майбутнього вчителя сучасної початкової школи. Визначено, що підготовка вчителя як конкурентоспроможного та компетентного фахівця, активного суб'єкта діяльності, особистості з розвиненими професійно важливими якостями ставить питання про їх неперервний особистісно-професійний розвиток. Значні можливості для особистісно-професійного становлення студента-майбутнього вчителя початкової школи закладені у літературно-педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського, зокрема зроблено аналіз видатного українського педагога присвячено професійному становленню вчителя, серед них особливо необхідно відзначити «Сто порад учителів», «Серце віддаю дітям», «Павлівська середня школа», «Розмова з молодим директором школи» та інші.

Розглянуто утворений у середині 90-х років потужний напрям педагогічної науки – сухомлиністика, що впливав і продовжує впливати на розвиток освіти.

Доведено, що вивчення студентами педагогічних ідей, читання творів В. Сухомлинського, аналіз його практичного досвіду як вчителя та директора Павлівської школи забезпечує формування особистості майбутнього фахівця, розвиває його мислення та дослідницький підхід до професії, сприяє засвоєнню психолого-педагогічних та методичних знань, забезпечує досвід вирішення педагогічних ситуацій, та спонукає до особистісно-діяльнісного засвоєння обраної професії.

Звернено увагу на те, що вивчення та дослідження студентами ідей видатного педагога, повинно мати систему і охоплювати зміст психолого-педагогічних і методичних дисциплін з 1-го по випускний курси. А також буде сприяти формуванню конкурентоспроможного вчителя, компетентного фахівця шляхом глибокого вивчення і творчого впровадження в життя педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського, яка стає особливо актуальною в умовах розбудови Нової української школи.

Ключові слова: *вчитель початкової школи, особистісно-професійний розвиток, вивчення, дослідження та практичне впровадження педагогічних ідей В.О. Сухомлинського.*

В умовах швидкоплинних змін, які пов'язані із розвитком суспільства та сучасної освітньої системи, стоїть завдання формування адаптаційних механізмів особистості. Особливо це стосується сучасної системи освіти, яка діє в реаліях створення Нової української школи та викликів світової пандемії. Тому сьогодні особливої актуальності набуває проблема формування особистості, яка має високий рівень самосвідомості, творчої активності, керується у своїй діяльності та поведінці гуманістичними цінностями. Вирішити її допоможе використання педагогічних ідей великого українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського.

Теоретична, літературно-педагогічна творчість і практична діяльність В.О. Сухомлинського ввійшла до історії педагогічної думки помітною сторінкою, його педагогічні, публіцистичні і літературні праці та вчительський досвід значно вплинули на освітню практику, збагатили педагогічну думку новими науковими положеннями.

Педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського є одним з яскравих елементів української педагогіки ХХ століття. Незважаючи на те, що жив і працював Василь Олександрович в дещо інших суспільних умовах, його думки, погляди та ідеї не втратили своєї актуальності і сьогодні, та, навіть навпаки, саме на сучасному етапі розвитку освіти запропоновані великим педагогом ідеї та погляди мають змогу реалізуватися в повній мірі. Тому звернення до його педагогічних ідей на сьогоднішньому етапі є особливо актуальним.

До вивчення педагогічної спадщини В. Сухомлинського постійно звертаються вітчизняні та іноземні науковці, освітяни. Дослідженню його педагогічної системи присвятили роботи М. Богуславський, В. Кузь, В. Риндак та ін. Різні аспекти педагогічної діяльності майстра висвітлено в працях І. Беха, І. Зязюна, О. Савченко, О. Сухомлинської, та ін. Аналіз наукового доробку здійснювали в різні часи М. Антоненко, Н. Гупан, Н. Дічек, В. Кузьменко, Н. Слюсаренко та інші. Широкого розповсюдження набув, утворений у середині 90-х років потужний напрям педагогічної науки – сухомлиністика, що впливав і продовжує впливати на розвиток освіти. Увага до педагогічної спадщини В. Сухомлинського характеризується й сьогодні зростанням кількості публікацій про його життя та творчість, виданням творів педагога різними мовами, розробками наукових праць сучасними вченими, присвячених аналізу та впорядкуванню досвіду педагога-гуманіста. Особливо це відбувалось напередодні святкування 100-річного ювілею видатного педагога.

Значний потенціал педагогічних ідей В.О. Сухомлинського є невичерпним джерелом для розвитку педагогічної майстерності вчителів, їх професійного зростання й удосконалення, становлення майбутніх фахівців нової української школи.

Мета статті дослідити вплив педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського на особистісне та професійне становлення майбутнього вчителя сучасної початкової школи.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства важливою є проблема підготовка майбутнього вчителя як конкурентоспроможного та компетентного фахівця, активного суб'єкта діяльності, особистості з розвиненими професійно важливими якостями. Нове бачення сутності професійної підготовки майбутнього вчителя як неперервного особистісно-професійного розвитку, в свою чергу, передбачає зміну пріоритетів, а саме: у меті підготовки – на актуалізацію та розвиток особистості майбутнього фахівця; у змісті підготовки – на поєднання освітнього стандарту, який зорієнтований на підготовку висококваліфікованого спеціаліста, та потреб, інтересів, можливостей студентів; у навчальних технологіях підготовки – на особистісний досвід та інтереси студентів, орієнтацію їх на постійну роботу над собою, самопізнання, самореалізацію та самовдосконалення.

Нова стратегія підготовки майбутнього вчителя, в основі якої особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців, змінює орієнтацію освітнього процесу: по-перше, на особистісний рівень оволодіння педагогічною професією, здійснення моніторингу професійного зростання педагога, створення умов для проєктування траєкторії індивідуального розвитку; по-друге, на розвиток суб'єктності майбутнього вчителя і підготовки його до здійснення професійного саморозвитку, формування у педагогів потреби бути суб'єктом власного професійного становлення, стимулювати самоосвіту [1].

Значні можливості для сприяння особистісно-професійного становлення студента-майбутнього вчителя початкової школи закладені у вивченні, дослідженні та впровадженні педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського. Багато робіт видатного українського педагога присвячено професійному становленню вчителя, серед них особливо необхідно відзначити «Сто порад учителям» [2], «Серце віддаю дітям» [3], «Павлиська середня школа» [4], «Розмова з молодим директором школи» [5] та інші. Вивчення студентами педагогічних ідей, читання творів В. Сухомлинського, аналіз його практичного досвіду як вчителя та директора Павлиської школи передусім формує особистість майбутнього фахівця, розвиває його мислення та творчий підхід до педагогічної діяльності, сприяє засвоєнню психолого-педагогічних та методичних знань, забезпечує досвід вирішення педагогічних ситуацій, яких дуже багато в його літературно-педагогічній практиці, та спонукає до особистісно-діяльнісного засвоєння обраної професії.

Передусім звернення до педагогічної думки, ідей Василя Олександровича впливає на *вдосконалення особистісної сфери вчителя, сприяє формуванню мотиваційної сфери студентів як майбутніх учителів початкової школи.*

Погляди Сухомлинського на професію вчителя як «людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини, яке ніколи не припиняється» [3, с. 7] ставить перед студентами досить високі вимоги до рівня їх професійної підготовки. Адже виховання людини педагог вважав професією, що має специфічні властивості та якості, у зв'язку з чим наголошував: «Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є в житті, – з людиною. Від нас, від нашого вміння залежить її життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське й інтелектуальне обличчя, її місце і роль у житті, її щастя» [3, с. 5].

Вважаючи педагогічну професію вчителя людинознавством, В. Сухомлинський ставив підвищені вимоги до вчителя: досконале знання свого предмета, глибока любов до нього в поєднанні з любов'ю до дитини, уміння управляти її розумом і почуттями, виховувати в дітях доброту, людяність, сердечність, готовність прийти на допомогу та ін.

Основною вимогою до вчителя є: ЗНАТИ, ЛЮБИТИ, ПОВАЖИТИ, РОЗУМІТИ ДИТИНУ. Без знання дитини – знання душі, прагнень, можливостей дитини – виховання сліпе; *любити* потрібно кожному дитину такою, якою вона є, проєктуючи в ній краще, захищаючи її від лихого, навчаючи бути щасливою; *поважати* необхідно її гідність, адже кожна дитина неповторна; *вирити* в дитину, в її талант до певної діяльності, у добре її начало («Вір в людину і вона буде людиною!»); *розуміти* дитину означає «відчуття дитинства», «стати дитиною»; дбайливо ставитися до природи і духовного світу дитини, бо вона – неповторний світ. Тому педагогічним девізом вчителя була безмежна любов до дітей («Чим важча дитина, тим більше я її люблю»), в основі якої педагогічний оптимізм та гуманізм («Кожна дитина хоче бути хорошою, талановитою і повинна бути щасливою»).

Значний потенціал має читання студентами літературно-педагогічних творів педагога, характеристика окремих ситуацій із його практичного досвіду, виділення та аналіз афоризмів, які влучно характеризують педагогічні ідеї В.Сухомлинського. До них ми передусім відносимо: «Учитель творить Людину», «Учительська професія – це людинознавство», «Природа – джерело здоров'я», «Нема й бути не може абстрактного учня», «Радість розумової праці, радість успіху у навчанні» тощо.

Педагогічна система В.О. Сухомлинського є невичерпним джерелом прогресивного досвіду, інноваційної думки, прогностичних ідей. Недаремно в педагогічних університетах Китаю випускнику не видають диплом, якщо він не складе екзамен за книгою В. Сухомлинського «Сто порад вчителю». Підтримуючи дану ідею, під час проведення практичних занять з педагогіки студенти-першокурсники розробляють двадцять порад майбутньому вчителю початкової школи щодо успішної професійної діяльності.

Проникнення в світ педагогічних ідей Василя Олександровича, філософських роздумів вченого обов'язково впливає на розвиток морально-етичних, духовних якостей особистості майбутнього вчителя. Однак, потрібно зауважити, що висловлені В.О. Сухомлинським ідеї гуманної педагогіки, дитиноцентризму у педагогічній діяльності були не лише девізом його педагогічної спадщини, вони мали конкретні шляхи

та способи впровадження, такі як: створення ситуації емоційного благополуччя дитини у школі, отримання позитивних результатів під час навчання та переживання кожною дитиною почуття успіху особистих досягнень у навчанні, діагностика психічних особливостей дітей. Як вказував педагог, заповітом педагогічної мудрості вчителя є вміння правильно визначати те, на що здатний кожний учень у даний момент і як розвивати його здібності у майбутньому. У навчанні дитина повинна ніколи не втрачати віру у свої сили, не відчувати того, що в неї нічого не виходить. Також Сухомлинський звертав увагу вчителів на те, що не існує «абстрактного учня», кожен учень характеризується особливістю пізнавальних процесів, особистісними властивостями, які повинен вивчати вчитель, який передусім має бути «знавцем дитячих душ». Він писав: «Пам'ятайте, що нема і не може бути абстрактного учня... Мистецтво й майстерність навчання і виховання полягає в тому, щоб розкривати сили й можливість кожної дитини, дати їй радість успіху в розумовій праці» [3, с. 29].

Таким чином, педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського повинні бути усвідомлені студентами – майбутніми вчителями не як абстрактні поняття, вони передусім повинні володіти конкретними способами, техніками, прийомами їх впровадження у практичну діяльність.

Осмилення студентами поглядів видатного педагога закладає основи педагогічної позиції вчителя, їх педагогічного світогляду, культури. Адже ідея гуманного ставлення, якою пронизана вся педагогічна діяльність та творчість Сухомлинського, в сучасній педагогіці переросла в ідеї дитиноцентризму, а позиція сучасного вчителя, в основі якої гуманні взаємовідносини з учнями – в сучасну позицію вчителя фасилітатора, модератора, мотиватора, який створює розвивально-пізнавальне середовище для щасливого життя та навчання учнів, є його активним учасником, суб'єктом освітнього процесу.

Дослідження студентами педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського забезпечує не лише їх особистісний розвиток, а сприяє оволодінню ними психолого-педагогічними та методичними знаннями.

В. Сухомлинський обґрунтував високі вимоги до рівня фахової освіченості й компетентності майбутнього педагога. На його думку, справжній педагог повинен мати не тільки широкий кругозір, але й насамперед – досконалі знання зі свого фаху.

Багато інноваційних, творчих методів та прийомів навчання використовував у власній практичній роботі педагог. Новаторськими авторськими здобутками В.О.Сухомлинського є школа Радості, уроки мислення серед природи, бесіди з людинознавства, психолого-педагогічний семінар, свято Матері, написання казок та оповідань для дитячого читання тощо. Ознайомлення з ними стимулювати студентів до використання в практичній педагогічній діяльності методів та прийомів, започаткованих педагогом.

Для вчителів актуальними є методичні прийоми, які розвивають дитячу допитливість, розум, викликають радість пізнання («запитання – вузлики знань», «читати книгу природи», «думати про свої думки, думати про незрозуміле», «розум дитини – у кінчиках її пальців», «казковий період розумового виховання», «мандрівки до джерел мислення і мови», «дві програми навчання», «навчальні діалоги», «етична цінність оцінки вчителя» тощо). Окремо слід назвати проектні прийоми, одними із яких є «триста задач із живого задачника природи», створюючи які, учні вчать самостійно розробляти зміст своєї навчальної діяльності [2, с. 249]. Використовуючи їх у своїй практичній діяльності сучасні вчителі досягають значних результатів, чим підвищують якість початкової освіти та інтерес учнів до засвоєння знань.

Вчений-педагог надавав великого значення оволодінню педагогом психолого-педагогічними знаннями. З цією метою ним було започатковано психологічний семінар, на якому розглядалися як питання педагогічної теорії, так і практичні напрацювання вчителів школи, зокрема – самого В. Сухомлинського. Він радив вчителів кожного місяця читати три книги педагогічної тематики, одна із них повинна бути «про душу» дитини.

Ознайомлення студентів із методичними знахідками павлиського педагога, відпрацювання педагогічних прийомів під час практики сприяє формуванню інноваційного вчителя початкової школи. Про це свідчить укладена студентами збірка оповідань, казок за творами педагога, матеріал якої може бути використаний під час проведення уроків мови та читання в початковій школі [6].

Становлення ефективного, конкурентного учителя можливе лише через оволодіння ним дослідницькою діяльністю. Адже, згідно з його поглядами, «стає майстром педагогічної праці звичайно той хто відчув себе дослідником». Науково-дослідницька діяльність забезпечує формування культури педагогічної діяльності. Саме дослідницький пошук спонукає вчителя самостійно шукати, створювати, творити нові педагогічні ідеї, знаходити нове у педагогічних явищах, виявляти в них приховані зв'язки і закономірності, експериментально перевіряти їх ефективність, дозволяє вчителям долати існуючі стереотипи і шаблони в педагогічній діяльності.

Відомий український педагог-гуманіст, вчитель-науковець не лише вказував на значний дослідницький потенціал педагогічної професії, але і своєю плідною працею доводив, що без дослідження не може бути вчительської праці. На практиці, в Павлиській школі, він створив авторську школу-лабораторію, в якій кожний учитель був експериментатором методичних знахідок, розробок. Однак, В.О. Сухомлинський вказує не лише на важливість дослідницької складової педагогічної діяльності він конкретними прикладами власної практичної діяльності демонструє шляхи її розвитку. В його творах знаходимо конкретні рекомендації із формування у вчителів пошукової позиції та дослідницьких

умінь як вміння бачити і вирішувати проблеми на основі висування і обґрунтування гіпотез, ставити мету і планувати діяльність, здійснювати збір та аналіз необхідної інформації, володіння різними способами вирішення протиріч (на основі наукової теорії), обґрунтування прийнятого варіанту, вибирати найбільш оптимальні методи, виконувати експеримент, представляти результати дослідження. Тому аналіз студентами роздумів педагога, осмислення ними перебігу та результатів експериментальної роботи в Павлівській школі, призводить до формування в них позиції вчителя-дослідника, активного суб'єкта власної професійної діяльності. Сухомлинський навчав учителів створювати власну «індивідуальну творчу лабораторію», в якій би вони могли «сконструювати власний досвід» та впроваджувати його у навчально-виховний процес.

Вивчаючи спадщину В.О. Сухомлинського, нам потрібно не лише констатувати, що ним зроблено, а розглядати її у контексті тих змін, що відбуваються в освіті. Тому значні можливості в осмисленні стратегічних напрямків розвитку Нової української школи закладені в педагогічних ідеях В.О. Сухомлинського. Це обумовлено тим, що видатний вітчизняний педагог був не лише науковцем, а всі його ідеї були перевірені практичною роботою в школі та базувались на власному педагогічному досвіді. Поєднання в особі Василя Олександровича досвідченого вчителя-практика, успішного педагога-адміністратора, проникливого психолога, самобутнього письменника і справжнього вченого обумовили випереджаючий характер, перспективність педагогічних ідей Сухомлинського.

Враховуючи значний потенціал педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського для особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів початкової школи, ознайомлення студентів із ідеями педагога-новатора повинно мати систему і охоплювати зміст психолого-педагогічних і методичних дисциплін з 1-го по випускний курси.

Основними напрямками роботи зі студентами щодо вивчення, дослідження та впровадження спадщини В.О. Сухомлинського виступають:

- використання ідей В.О. Сухомлинського при вивченні дисциплін «Загальні основи педагогіки», «Історія педагогіки», «Дидактика», «Теорія і методика виховної роботи», «Основи педагогічної майстерності», різноманітних методик вивчення освітніх галузей, зокрема «Мови і літератури», «Математики», «Природознавства» тощо;
- вивчення, конспектування і обговорення на семінарських та індивідуальних заняттях педагогічних творів В.О. Сухомлинського: «Серце віддаю дітям», «Сто порад вчителю», «Як виховати справжню людину»;
- проведення зі студентами щорічних читачьких та наукових конференцій із вивчення педагогічного досвіду В.О. Сухомлинського, проведення студентського конкурсу «В.О. Сухомлинський і сучасність» ;
- використання літературної спадщини Сухомлинського під час проведення уроків та виховних заходів у початковій школі [6].

Потужний потенціал має організація самоосвітньої діяльності студентів із вивчення й аналізу педагогічної спадщини В. Сухомлинського, використання в професійній діяльності його ідей, порад, рекомендацій, ефективність і результативність яких перевірена часом та не одним поколінням педагогів. Продуктивними формами організації самоосвітньої діяльності можна вважати написання статей, випускних робіт, рефератів. Так, аналіз спадщини Сухомлинського та використання на практиці його педагогічних ідей був покладений в основу написання курсових, бакалаврських та магістерських досліджень: «Формування ціннісних орієнтацій молодших школярів засобами казок В.О. Сухомлинського», «Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках читання засобами літературних казок В.О. Сухомлинського», «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в навчально-виховному процесі початкової школи» тощо .

Таким чином, вивчення, дослідження та практичне використання педагогічних ідей видатного педагога сприятиме підвищенню рівня особистісної, операційної та мотиваційної готовності до педагогічної діяльності. Формування конкурентоспроможного вчителя, компетентного фахівця, гуманної особистості не можливе без глибокого вивчення і творчого впровадження в життя педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського, яка стає особливо актуальною в умовах розбудови Нової української школи.

Використана література:

1. Севастюк М. С. Теоретичні засади особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи у процесі фахової підготовки *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання*. Вип. 16. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. С. 55-68.
2. Сухомлинський В. Серце віддаю дітям / уклад. О. Сухомлинська. Харків : Акта, 2018. 540 с.
3. Сухомлинський В. Сто порад учителю. Київ : Радянська школа, 1988. 304 с.
4. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа. Вибрані твори. В 5 т. Київ : Радянська школа, 1977. 640 с.
5. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором. Київ : Радянська школа, 1988. 284 с.
6. Каніщенко А. П., Семеренко Г. В. Сила слова: казки та оповідання: 100-річчю В. О. Сухомлинського присвячується. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 88 с.
7. Севастюк В. М., Слабко В. М. Сучасна початкова школа в освітніх вимірах Василя Сухомлинського *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 69 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 215-219.

References:

1. Sevastiuk M. S. (2011) Teoretychni zasady osobystisno-profesiinoho rozvytku maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u protsesi fakhovoї pidhotovky [Theoretical ambush of the special-professional development of the maybutny teacher of the cob school in the process of preparatory work] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M.P. Drahomanova. Seriiia 17. Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia*. Vyp. 16. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M.P.Drahomanova, 2011. S. 55-68. [in Ukrainian].
2. 2.S ukhomlynskyi V. (2018) Sertse viddaiu ditiam [I give my heart to children] / uklad. O. Sukhomlynska. Kharkiv : Akta, 540 s. [in Ukrainian].
3. Sukhomlynskyi V. (1988) Sto porad uchyteliv [One hundred happy teachers]. Kyiv : Radianska shkola, 304 s.
4. Sukhomlynskyi V. O. (1977) Pavlyska serednia shkola. Vybrani tvory. V 5 t. [Pavlika middle school. Vibrani create. In 5 volumes]. Kyiv : Radianska shkola,. 640 s. [in Ukrainian].
5. Sukhomlynskyi V. O. (1988) Rozмова z molodym dyrektorem [Rozmov with a young director]. Kyiv : Radianska shkola,. 284 s. [in Ukrainian].
6. Kanishchenko A. P., Semerenko H. V. (2018) Sylva slova: kazky ta opovidannia: 100-ricchiu V. O. Sukhomlynskoho prysviachuietsia [The power of the word: kazki and notification: 100-ricchu V.O. Sukhomlynsky to be attached]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan,. 88 s. [in Ukrainian].
7. Sevastiuk V. M., Slabko V. M. (2019) Suchasna pochatkova shkola v osvitynikh vymirakh Vasylia Sukhomlynskoho [A modern pochatkova school in the sanctuary of Vasyl Sukhomlynsky] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vypusk 69 : zbirnyk naukovykh prats / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, S. 215-219. [in Ukrainian].

Sevastyuk M. S., Slabko V. M. Personality and professional development of the future primary school teacher in the process of studying, research and implementation of education

The article considers the influence of the pedagogical heritage of V. Sukhomlynsky on the personal and professional development of the future teacher of modern primary school. It is determined that the training of a teacher as a competitive and competent specialist, an active subject of activity, a person with developed professionally important qualities raises the question of their continuous personal and professional development. Significant opportunities for personal and professional development of a student-future primary school teacher are laid in the literary and pedagogical heritage of V. Sukhomlynsky, in particular, an analysis of a prominent Ukrainian teacher is devoted to the professional development of teachers, among them it is especially worth noting «One hundred tips for teachers», «I give my heart to children», «Pavlyska High School», «Conversation with a young school principal» and others.

The powerful direction of pedagogical science formed in the middle of the 90's – dry-line science, which influenced and continues to influence the development of education, is considered.

It is proved that the study of pedagogical ideas by students, reading the works of V. Sukhomlynsky, analysis of his practical experience as a teacher and director of Pavlyska school provides the formation of the future specialist, develops his thinking and research approach to the profession, promotes psychological, pedagogical and methodological knowledge, provides experience solving pedagogical situations, and encourages personal and activity mastery of the chosen profession.

Attention is drawn to the fact that the study and research by students of the ideas of an outstanding teacher should have a system and cover the content of psychological, pedagogical and methodological disciplines from the first to the final year. It will also contribute to the formation of a competitive teacher, a competent specialist through deep study and creative implementation of the pedagogical heritage of V. Sukhomlynsky, which becomes especially relevant in the context of the development of the New Ukrainian School.

Key words: *primary school teacher, personal and professional development, study, research and practical implementation of pedagogical ideas of V. Sukhomlynsky.*